

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako je sklenil dolžnik s svojimi upniki izvensodno splošno poravnavo, je veljaven posebni dogovor med njim in posameznim upnikom, s katerim mu dovoljuje ugodnejše pogoje, zlasti polno plačilo. — Določba §-a 226 konk. r. velja le v slučaju sodno sklenjene prisilne poravnave.

Tožnik A., trgovec v Lj., je naznanil s pismom od 28. marca 1907 vsem svojim upnikom, da je postal insolventen. Nato so se pričela poravnalna pogajanja in dne 10. aprila 1907 se je posrečilo tožniku, doseči s poroštvom Antona H. in Ivana R. izvensodno splošno poravnavo, vsled katere so vsi njegovi upniki sprejeli 46⁰/₀no poravnavno kvoto in se odpovedali ostanku svojih terjatev. Vsled te izvensodne poravnave ni bil otvorjen konkurz o tožnikovem premoženju.

Toženka, trgovska firma B., je bila tudi tožnikova upnica. Imetnika firme pa sta zahtevala od tožnika brezpogojno polno plačilo svoje terjatve v znesku 3825 K in sta izjavila, da se v kaka pogajanja sploh ne spuščata, ako jima tožnik ne zajamči polnega pokritja. Pač pa sta obljubila, da se bodeta pri drugih upnikih za dosego splošne poravnave zavzemala, ako jima obljubi tožnik v posebnem dogovoru polno plačilo. Nekaj dni pred sklepom splošne poravnave se je tožnik tej zahtevi tožene firme vdal in jej izdal v obliki pisma izjavo, ki se dobesedno glasi:

»Herrn N. N. in L. — Ich verpflichte mich hiemit, Ihnen jenen Betrag, welcher nach Abzug der offiziell bewilligten, resp. vereinbarten und bezahlten Ausgleichsquote Ihrer Forderung in der Höhe von 3825 K verbleibt, in 4 gleichen, 6 monatlichen Raten, u. zw. die erste Rate am 1. Jänner 1908 zahlbar, rückzuvergüten. Diese Abmachung hat unbeschadet aller anderen Vereinbarungen unwiderrufliche Geltung, so dass alle übrigen Abmachungen, die eventuell bei einem Rechtsanwalte vereinbart und unterfertigt werden, nur formellen Charakter haben. Zur beiläufigen Deckung dieser Ihrer entstehenden Forderungen gebe ich

Ihnen ein Bianco-Akzept in der Höhe von 2000 K, welches Sie aber nur in dem Falle zahlbar machen dürfen, wenn ich meiner oben eingegangenen Verpflichtung nicht nachkommen sollte. Hochachtungsvoll N. N.«

V zmislu te izjave je izvročil tožnik toženki menico za 2000 K, ki naj bi zapadla v plačilo, ako bi tožnik prvega obroka po 500 K dne 1. januarja 1908 ne plačal.

Ko se je ta posebni dogovor izvršil, je bilo že znano, da bo znašala splošna poravnava kvota okoli 45%. Po tej splošni poravnavi bi odpadlo na toženkino terjatev v znesku 3825 K okroglo 1825 K, dočim bi ostalo 2000 K nepokritih; radi tega je tožnik izdal menico ravno za ta ostanek 2000 K. Ko se je nato dne 10. aprila 1907 vršilo v pisarni tožnikovega zastopnika pogajanje z upniki, sta se tudi imetnika tožene firme vedla tako, kakor bi se zadovoljevala le s končno dogovorjeno kvoto 46%. Zavzemala sta se tudi pri drugih tožnikovih upnikih za dosego splošne poravnave, a zgoraj navedeni posebni dogovor s tožnikom sta seveda zamolčala. Vse to je nesporno.

Tožnik je dalje še navajal:

a) Pri sklepanju splošne poravnave dne 10. aprila 1907 je njegov zastopnik pred podpisom stenograma, o poravnavi sestavljenega vsled naročila obeh porokov Ivana R. in Antona H. izrečno opozoril vse upnike, med katerimi sta bila tudi oba imetnika tožene firme, da eventualni posebni dogovori med tožnikom in posameznimi upniki nimajo veljave. Tožnik sam svojega zastopnika v to izjavo ni pooblastil, vendar je imel njegov zastopnik že odprej njegovo generalno pooblastilo. Posebnega dogovora s toženo firmo tožnik svojemu zastopniku ni naznanil, bil pa je navzoč, ko je njegov zastopnik podal izjavo glede neveljavnosti posebnih dogovorov, in proti tej izjavi ni ugovarjal.

b) Ker je po tožnikovi trditvi posebni dogovor neveljaven, bi bila morala tožena firma poprej navedeno menico tožniku vrniti. Toženka je pa dne 30. decembra 1907 zahtevala plačilo prvega obroka 500 K, ki naj bi po posebnem dogovoru zapadel v plačilo 1. januarja 1908. Na ta opomin odgovoril je tožnik dne 3. januarja 1908, da ni toženki ničesar več dolžan, češ da je imela pravico terjati le 46% svoje terjatve v zmislu splošne poravnave. Tudi je zahteval, naj mu vrne menico. Toženka je nato

naznanila tožniku, da je dotično menico že eskomptirala pri posojilnici G. v Ljubljani dne 3. januarja 1908.

c) Posojilnica je to menico iztožila in izposlovala proti tožniku menični plačilni nalog z dne 10. januarja 1908 Cw 5/8. Proti plačilnemu nalogu je tožnik sicer ugovarjal, na razpravi pa se je dognalo, da je posojilnica pridobila menico v dobri veri, nakar je tožnik vsled poravnave od 10. januarja 1908 obljubil plačati menično vsoto 2000 K s pripadki.

d) Tožena firma je bila menico eskomptirala radi tega, da bi tožnik ne mogel ugovarjati neveljavnosti, ako bi jo bila toženka sama iztoževala. Ker je toženka na to menico sprejela 2000 K, se je za ta znesek obogatila, tožnika pa sta za isti znesek in za narasle stroške oškodovana. Škoda, povzročena tožniku, se sestavlja takole :

Posojilnica je dosegla za menično vsoto K 2000, obresti in stroške v znesku K 184·22, skupaj za K 2184·22. prisilno osnovo zastavne pravice pri tožnikovem zemljišču vl. št. 314 d. o. Karlovske predmestje in 216 d. o. Štepanja vas. Svojemu zastopniku je pa plačala na stroških menične pravde K 174·66, tako da znaša skupna škoda K 2358·88.

Od te svote je tožnik že plačal v gotovini znesek K 292·32, vsa ostala terjatev posojilnice je pa še zastavnopravno zavarovana na njegovih zemljiščih.

Na podlagi teh navedeb stavi tožnik zahtevo:

1. Tožena firma je dolžna plačati tožniku znesek K 2358·88 s 6⁰/₀ obrestmi od 9. januarja 1908 naprej ;

2 eventualno, če bi se temu zahtevku ne ugodilo, predlaga razsodbo :

a) da je toženka dolžna plačati pri posojilnici G. terjatev iz meničnega plačilnega naloga z dne 10. januarja 1908 Cw 5/8 v znesku K 2000— z vsemi pripadki ; b) je dolžna izposlovati izbris zastavne pravice, vknjižene na tožnikovih zemljiščih vl. št. 314 d. o. Karlovske predmestje in 216 d. o. Štepanja vas ; c) je dalje dolžna tožniku izročiti plačilni nalog z dne 10. januarja 1908 Cw 5/8, in od tožnika sprejeti menico, glasečo se na 2000 K ; d) plačati tožniku znesek K 294·73 z obresti od dneva tožbe, kakor tudi povzročene pravdne stroške.

Toženka, ki je predlagala, da se tožbeni zahtevek zavrne, je ugovarjala:

a) da velja med njo in tožnikom le posebni dogovor, ker se je izrecno dogovorilo, da imajo vse izjave, katere bi toženka pri tožnikovem zastopniku ob priliki sklepanja splošne poravnave oddala, za njo le formalen značaj;

b) da je tožnik tudi z drugimi upniki sklenil posebne dogovore in jim zajamčil plačilo čez oficijalno določeno 46% kvoto;

c) da ima splošna poravnava veljavo le med tožnikom in obema porokoma, oziroma med upniki in porokoma; kakor hitro sta pa poroka popolnoma plačana, sme vsak posamezni upnik terjati od tožnika plačilo v zmyslu posebnega dogovora. Poroka sta pa že popolnoma plačana ali vsaj zadostno zavarovana;

d) da tožnik ni upravičen, zahtevati povračila stroškov menične pravde, ker je bilo popolnoma nepotrebno, spuščati se v pravdo z denarnim zavodom, o katerem je moral vedeti, da je pridobil menico v dobri veri;

e) tožba je tudi prezgodnja, ker tožnik terjatve posojilnice G. še ni plačal.

Dokazovanje je podalo, da je tožnikov zastopnik v resnici vsled naročila obeh porokov opozoril upnike, da eventualni posebni dogovori s tožnikom nimajo veljave, in da sta oba poroka še vzlasti poudarjala, da bi lahko prišla v škodo, ako bi tožnik obljubil posameznim upnikom še posebno plačilo. Imetnika firme sta bila pri tej priliki navzoča in nista na to izjavo ničesar omenila.

C. kr. deželno sodišče v Lj. je z razsodbo od 15. julija 1908 Cg II 20/8-9 razsodilo:

Toženka je dolžna: a) plačati tožniku znesek K 292:32 s 5% obresti od 28. aprila 1908 naprej; b) izposlovati izbris zastavne pravice, vknjižene na tožnikovih zemljiščih vl. št. 314 d. o. Karlovsko predmestje in št. 216 d. o. Štepanja vas, v prid terjatve posojilnice G. v Ljubljani iz meničnega plačilnega naloga z dne 5. februarja 1908 Cw 5/8-7 v znesku K 2000 s pripadki; c) povrniti tožniku pravnih stroške. — Vsi ostali zahtevki se začasno zavrnejo.

Razlogi.

Ugovoru tožene firme je odrekati vsako pravno varstvo. Toženka priznava, da je podpisala splošno poravnavo, sklenjeno dne 10. marca 1907 med dolžnikom in njegovima porokoma na eni, in z vsemi tožnikovimi upniki na drugi strani. Toženka je torej sprejela 46⁰/₀ poravnavno kvoto ter se odrekla ostanku svoje terjatve.

Vpoštevati je določbo §-a 226 konk. r. Po tej določbi je neveljavna vsaka pogodba, katero sklene dolžnik s posameznimi upniki izven splošne poravnave in s katero prizna dolžnik temu upniku več pravic, kakor pa drugim upnikom vsled splošne poravnave. Ako bi se pripisovala veljavnost takemu posebnemu dogovoru, bi se pravni učinek splošne poravnave zopet obrezuspešil, kakor hitro bi upnik, ki je pristopil splošni poravnavi pozneje, še zahteval večje plačilo vsled posebnega dogovora. Vse to velja tudi v slučaju, da o dolžnikovem premoženju ni bil otvorjen konkurz, ker je namen splošne poravnave nesolventnega dolžnika in njegovih upnikov ravno isti izven konkurza, kakor prisilne poravnave, sklenjene v konkurzu. Tudi bi se ne dalo opravičevati, da bi upnik, ki je podpisal splošno poravnavo le na videz in v prevaro soupnikov, smel vzlic temu in §-u 887 o. d. z. sklicevati se na posebni dogovor.

Kakor je neveljaven posebni dogovor, katerega uveljavlja toženka, tako je neveljavna tudi dolžnikova menična zaveza napram toženki. Ako bi bila tožena firma iztoževala menico proti sedanjemu tožniku, bi ta z uspehom ugovarjal njeno neveljavnost. Ker je toženka menico eskomptirala in posojilnici zamolčala, iz kakšnega dogovora ta menica izvira, je postopala krivično v zmislu §-a 1294 o. d. z. Nepoznanje zakona toženke ne opravičuje (§ 2 o. d. z.) in bi morala toženka vedeti, da poseduje menico na podlagi neveljavne pogodbe.

Toženka mora vsled tega povrniti tožniku ono škodo, katera je nastala vsled njenega postopanja (§ 1295 o. d. z.), in sicer na ta način, da obnovi prejšnji stan (§ 1323 o. d. z.). Vsled tega pravila je bilo toženki priznati od vtožene svote v znesku 2358 K 88 h le delni znesek 292 K 32 h, ker je tožnik le ta znesek v gotovini izplačal, v ostalem pa je bilo zahtevk pla-

čila začasno zavrnuti, ker tožnik terjatve pri posojilnici še ni poravnal, in tudi še ni dognano, ali bo prišla posojilnica vsled izvršbe na tožnikovo zemljišče sploh do plačila.

Eventualnemu zahtevku pod 2. a), da je toženka dolžna plačati znesek 2000 K s pripadki posojilnici G., ni bilo ugoditi, ker ni dopustno, izreči sodbe v prid tretji osebi. Ugoditi pa je bilo zahtevku pod 2. b) in c) za izbris zastavne pravice. Ta izbris toženka lahko izposluje, kakor hitro plača posojilnici terjatev iz meničnega plačilnega naloga, ker je dolžna plačana upnica v zmislu §-a 1358 o. d. z., izročiti vse pripomočke, posebno izbrisno pobotnico, dalje tudi menico in menični plačilni nalog.

Za priznano glavnico so se prisodile zamudne obresti od dneva vročene tožbe in sicer 5‰, ker terjatev ne izvira iz trgovskega opravila.

Izrek glede stroškov temelji v določbi §-a 41 c. pr. r.

Proti tej rzsodbi je vložila toženka priziv na c. kr. višje deželno sodišče v G. V prizivu se je naglašalo, da prvo sodišče niti ni razpravljalo, ali je tožnik bil za časa sklenitve splošne poravnave »in statu cridae«, in se je nadalje izvajalo, da določba §-a 226 konk. r. nima veljave za izvensodno sklenjeno splošno poravnavo, nego le za sodno sklenjeno prisilno poravnavo.

Prizivno sodišče je z rzsodbo od 22. septembra 1908 Bc II 109/8-4 prizivu ugodilo in prvosodno rzsodbo tako spremenilo, da se tožbeni zahtev ek v celoti peremptorno zavrne in tožnika obsodi v plačilo stroškov prve in druge instance.

Razlogi.

Prizivni razlog nedostatnosti postopanja ni upravičen. Za razsojo veljavnosti spornega posebnega dogovora je nemerodajno, ali je bil tožnik za časa splošne poravnave »in statu cridae« ali ne. Na prvi instanci dognani stvarni položaj zadostuje popolnoma za razsojo zadeve.

Drugače pa je priziv toliko utemeljen, ker se prizivno sodišče ne more pridružiti naziranju prve instance, da je odreči separatnemu dogovoru vsako pravno veljavnost. Tožnik priznava

vendar sam in izhaja tudi iz dotičnega tožnikovega pisma, da se je med njim in toženo firmo izrečno dogovorilo, da ima za njiju (tožnika in toženko) veljavo le posebni dogovor, katerega je obojestransko prikrivati, ne pa splošna poravnava, ki bi se naj pozneje sklenila. Vsled tega je splošna poravnava z dne 10. aprila 1907 za razmerje pravnih strank le navidezna, brez vsakega pravnega učinka. Za oba velja samo to, kar sta v resnici hotela in dogovorila, kakor je v posebnem dogovoru določeno (§ 861 o. d. z.). Veljavnosti tega posebnega dogovora ne nasprotuje določba §-a 226 konk. r. Ta določba pride v poštev le izjemoma in torej izključno le v slučaju sodno sklenjene prisilne poravnave. Tu je pa le izvensodni dogovor, katerega je dosegel tožnik s svojimi upniki, da mu ti nekoliko pri svojih terjatvah popuste.

Prvo sodišče se tu neopravičeno sklicuje na določbo §-a 887 o. d. z.; ali je možno pripisovati stenogramu lastnost listine v zmislu §-a 883 in nasl. o. d. z., je sploh vprašanje. Določba §-a 887. leg. cit. je pa vrhutega le dispozitiven predpis, katerega je možno vsak čas izključiti z nasprotnim dogovorom, kakršen je ravno ta posebni dogovor. Po celem stvarnem položaju je smatrati stenogram tudi le za dispozitivno listino. Na take listine pa določbe §-a 887 leg. cit. ni moči uporabljati. Pa tudi iz določbe §-a 878 leg. cit. se ne da izvajati neveljavnosti posebnega dogovora.

Ali ima ta posebni dogovor v razmerju s tretjimi osebami in njim nasproti kako pravno veljavo, v tej pravdi ni razmotravati. Ne vsebuje pa nič prepovedanega ali nenravnega z ozirom na pravdni stranki; to gotovo ne more biti prepovedano, da naj bi dobila toženka svojo terjatev v celem obsegu poplačano. Pa tudi tedaj, če bi bilo posebni dogovor označiti za prepovedan ali nerraven, bi vendar ne bila podana »conductio ob turpem causam«, ker je tožnik pri tem dogovoru sam sodeloval in je sam torej prepovedano dejanje storil. O pravni veljavnosti posebnega dogovora nikakor ne more biti dvoma.

Tožbeni zahtevek je potemtakem v celoti neumesten in priziv torej utemeljen, vsled česar mu je bilo ugoditi in tožbeni zahtevek preemptorno v celem obsegu zavriniti.

Izrek o stroških temelji na določbi §§-ov 41 in 50 c. pr. r.

Tožnikovo revizijo proti prizivni rzsodbi je c. kr. najvišje sodišče z rzsodbo od 12. januarja 1909, R v 447/08, zavrnilo in tožnika obsodilo v plačilo stroškov revizijskega postopanja.

Razlogi.

Revizija ni utemeljena. Dognano je, da je sklenil tožnik s toženko posebni dogovor, ki je imel, kakor se je izrecno določilo, ostati tajen. Glasom tega posebnega dogovora naj bi bila poznejšnja splošna poravnava v razmerju med pravdnima strankama brez pravne veljave in le formalnega značaja. Za toženko bi bila poznejšnja splošna poravnava v razmerju do tožnika le tedaj obvezna, ako bi bila tožnik in toženka prejšnji posebni dogovor zopet sporazumno razveljavila. Da bi se bilo med tožnikom in toženko dogovorilo, da se prejšnji posebni dogovor razveljavi, tega tožnik niti ne zatrjuje. Sklicuje se edinole na splošno poravnavo z dne 10. aprila 1907.

Naziranje prizivnega sodišča, da je toženka dne 10. aprila 1907 le navidezno izjavila, da se zadovoljuje s kvoto 46% in da ne stavi višjega zahtevka, nikakor ni v protislovju s pravnimi spisi, ker je vendar tožnik potrdil v svoji pismeni izjavi, da veljaj posebni dogovor nepreklicno in da naj bodo nasprotne, pri njegovem zastopniku eventualno oddane izjave le formalnega značaja.

Kar se tiče revizijskega razloga št. 2, §-a 503 c. pr. r. pa tožnik ne izjavlja, v katerem oziru naj bi bilo prizivno postopanje nedostatno.

Prizivni sodbi pa tudi ni moči očitati napačne pravne presoje. Glede pogojev splošne poravnave se je spisal le stenogram, katerega so navzoči upniki podpisali. Ta spis se znači le za dokazno listino in ne za pismeno pogodbo v zmislu in z učinki §-a 887 o. drž. z., vzlasti, ker bi naj imela toženkina izjava po obstoječem posebnem dogovoru le formalen značaj.

Toženkina izjava v zmislu splošne poravnave je bila pač obvezna za toženko v razmerju z obema porokoma in v razmerju z ostalimi upniki, katerima sta pravdni stranki vsled izrečnega sporazuma posebni dogovor zamolčali, ni pa obvezna ta toženkina izjava nasproti tožniku. Splošni poravnavi, o kateri se ni napravila formalna listino, torej ni

moči pripisovati veljave, kakršno ima prisilna poravnava v zmyslu §-a 226 konk. r. vzlasti, ker se s podpisom stenograma niso razveljavili v zmyslu §-a 887 o. drž. z. vsi poprejšnji posebni dogovori.

Po vsem tem je pritrđiti nazoru prizivnega sodišča, da je prvotni dogovor za tožnika obvezen vzlic splošni poravnavi, katero je smatrati glede razmerja med tožnikom in toženko za navidezno pogodbo.

Revizijo je bilo zavrniti in tožnika obsoditi v povračilo stroškov po §-ih 41 in 51 c. pr. r. *Dr. F.*

b) Afirmativna ali negativna služnostna pravica.

Tožnik ima pravico, obračati vozove na toženčevem dvorišču. Toženec je pa pustil na svojem dvorišču nekaj časa voz stati in je ondi tudi odložil ter tesal tramove. Vsled tega dejanja ga je pozval tožnik radi motenja posesti, in prvi sodnik je tožbi ugodil, ker se je z lokalnim ogledom dognalo, da obračanje voz na toženčevem dvorišču ni bilo možno. Tega, da takrat tožnik vobče nič vozil ni in torej ni imel prilike uporabiti služnosti, ni smatral za važno, ker je bil mnenja, da je že objektivno dejanje zadostno za motitev posesti.

Rekurzno sodišče je toženčevemu rekurzu ugodilo in tožbeni zahtevek zavrnilo iz teh-le razlogov:

Prvi sodnik napačno umeva pravno naravo predmetne služnosti in zato prihaja do krivih zaključkov. Smatrajoč, da je toženec že zgol z objektivnim dejanjem, ko je pustil dvakrat voz stati in ko je tesal trame na svojem dvorišču, posegel v tožnikovo služnostno pravico, obračati ondi vozove, se je postavil na stališče, da ta služnost vsebuje pravico, prepovedovati tožencu taka dejanja, to je, da je ta služnost negativna.

Toda to stališče ni pravo. Predmetna služnost je afirmativna, t. j. toženec mora samo trpeti, da tožnik obrača vozove na njegovem dvorišču (§-a 472, 482 o. d. z.), on mora torej vselej, kadar tožnik to služnost izvršuje, napraviti neoviran prostor, drugače pa je vsled svoje lastninske pravice (§-a 362, 364 o. d. z.) prost v razpolaganju svojega dvorišča, in tožnik

nima nikake pravice prepovedovati mu drugikrat odkladanja drva ali puščanja voz, odnosno zahtevati njih odstranitvev.

Prvi sodnik je pa na podstavi povedeb prič sam ugotovil, da tožnik takrat, ko je toženec storil dejanja, ki jih smatra tožnik za motenje, ni vozil, da torej služnosti ni uporabljal, in da je toženec celo takoj izjavil se, enkrat tožniku samemu, enkrat pa njegovi ženi, da takoj napravi prostor, če ga bo tožnik potreboval za vožnjo.

S tega stališča in pri tem dejanskem položaju v dejanju toženca ni videti motenja posesti tožnikove služnostne pravice in zato je bilo rekurzu ugoditi ter tožbeni zahtevek zavriniti.

Vrhovno sodišče je z odločbo 19. januarja 1909 opr. št. R VI 7/9-1 potrdilo sklep rekurznega sodišča z ozirom na njegove razloge. Obenem je z ozirom na izvajanja revizijskega rekurza pripomnilo, da ne more biti govora o kaki dolžnosti tožnika, da bi toženca za dovoljenje prosil, predno se poslužuje svojih služnostnih pravic, temveč da je stvar toženca, vse ovire pravočasno odstraniti, kakor hitro potrebuje tožnik predmetno dvorišče v zgoraj omenjeno svrho, da pa ni razvidno, da bi bil toženec nasprotno ravnal.

K.

Kazensko pravo.

Odločba c. kr. najvišjega kasacijskega sodišča, ki izreče, da se je zakon kršil z oprostilnima sodbama nižjih dveh stopinj, je le akademičnega pomena in nima nikake pravne moči napram omenjenima sodbama; oproščeni obtoženeec sme zahtevati od zasebnega obtožitelja povračilo stroškov kazenskega postopanja v zmislu §-a 390 k. pr. r. v zvezi ugotovljenemu kršenju zakona. — Opozicijsko tožbo proti izvršbi v izterjanje teh stroškov je smatrati za formalno dopustno.

Vsled tožbe zaradi razžaljenja časti, ki jo je tožnik I. G. vložil proti J. N., je bil le-ta s sodbo c. kr. okrajnega sodišča v Idriji z dne 4. septembra 1907 U 139/7-21 oproščen po zmislu §-a 259 št. 3 k. pr. r. od obtožbe. Tožnikov vzklic je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sodbo z dne 16. oktobra 1907, Bl. XII 384/7-4 zavrnilo ter potrdilo prvosodno sodbo, obsodivši vzkli-

cevatelja po §-u 390 k. pr. r. v povračilo stroškov vzklicnega postopanja.

Na predlog obtoženca J. N. je c. kr. okrajno sodišče v Idriji s sklepom z dne 15. novembra 1907 U 139/7-26 odmerilo stroške na 174 K 26 h. Na pritožbo zasebnega obtožitelja, današnjega tožnika, je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 29. aprila 1908 DI XII 11 in 36/8-2 oziroma U 139/7-37 odmerjene stroške deloma znižalo in tako prvosodni sklep spremenilo. A na pritožbo obtoženca J. N. je c. kr. višje sodišče v Gradcu s sklepom z dne 20. maja 1908. DI. 75/8 oziroma U 139/7-39 znesek odmerjenih stroškov zopet zvišalo.

Medtem je izšla sodba najvišjega kasacijskega sodišča na Dunaju z dne 24. marca 1908 Kr VI 39/8-4, s katero se je vsled ničnostne pritožbe c. kr. generalne prokurature v obrambo zakona razsodilo, da se je s sodbo c. kr. okrajnega sodišča v Idriji ter s sodbo c. kr. deželnega vzklicnega sodišča v Ljubljani zakon kršil.

J. N. je svojo terjatev na stroških, ki mu je pristojala nasproti današnjemu tožniku na podlagi napominanih prvosodnih sodeb ter navedenih sklepov, odstopil današnjemu tožencu A. P. z odstopnico z dne 7. maja 1908. Na podlagi te odstopnice je zaprosil današnji toženec pri c. kr. okrajnem sodišču v Idriji dovolitev izvršbe proti tožniku z rubežnijo njemu, kakor državnemu poslancu pristojajočih dijet po 20 K.

S sklepom z dne 10. julija 1908 o. št. U 139/7-4 je sodišče v Idriji dovolilo zaproseno izvršbo in za izvršitev te izvršbe naprosilo c. kr. izvršilno sodišče na Dunaju. Ta dovolitev izvršbe kakor tudi vse citirane sodbe in sklepi so pravokrepni.

Na podlagi teh dejanskih navedeb izvaja tožnik, da je izvršilni naslov, kateri bi pristojal cedentu J. N., oziroma današnjemu tožencu kakor cesionarju, ugasnil vsled napominane razsodbe najvišjega sodišča, s katero se je ugotovilo kršenje zakona. To okolščino pa je smatrati za tako, ki je nastopila še-le potem, ko je nastal izvršilni naslov toženčev. Ker je kasacijsko sodišče izreklo, da se je s sodbo okrajnega sodišča ter sodbo deželnega sodišča kršil zakon, ne more tudi izrek ničnih sodeb o stroških biti pravnoveljaven.

Radi tega je zahteval tožnik z opozicijsko tožbo ugotovitev, da je tožencu pristojeci izvršilni naslov ugasnil. —

Toženec je predlagal zavrnitev tožbe, češ, da sodba kasacijskega sodišča nima nikakega vpliva na izrek ničnih sodeb o stroških.

Okrajno sodišče je tožbo zavrnilo.

Razlogi.

Predmetna tožba je po svoji obliki opozicijska tožba v zmislu §-a 35 izvrš. r. Pri dejanjih, ki so na zasebno obtožbo kaznjiva, je namreč tedaj, ako zasebni obtožitelj ali naopak obtoženec zahteva izvršbo radi izterjanja stroškov kazenskega postopanja, ki so se odmerili s sklepom kazenskega sodišča v konkretnem kazenskem slučaju, smatrati za izvršilni naslov kazensko sodbo, ne pa dotični odmerilni sklep kazenskega sodišča. V le-tem slučaju tvorita torej izvršilni naslov pri izvršbi, ki jo je uvedel toženec proti tožniku, oprostilni sodbi okr. sodišča v Idriji in deželnega sodišča v Ljubljani. Ta ugotovitev pravnega značaja napominanih sodeb je potrebna vzpričo dejstva, da je sklep deželnega sodišča v Ljubljani z dne 29. aprila 1908 Dl XII 11 in 36/8-2, s katerim so se stroški obtoženca odmerili na 156 K 55 v, izšel potem, ko se je izdala sodba kasacijskega sodišča z dne 24. marca 1908 Kr VI 39,8-4, ki je izrekla, da se je z napominanima oprostilnima sodbama kršil zakon. Ravno navedena sodba kasacijskega dvora utegnila bi potemtakem biti dejstvo, ki izvršilno zahtevo razveljavlja in ki je nastopilo še le po nastanku izvršilnega naslova (§ 35 izvrš. r.).

Pa tudi, ako se ne bi hotelo pritrčiti izraženemu nazoru, je opozicijska tožba vsaj po obliki tukaj dopustna, kajti akopram se je deželno sodišče v Ljubljani — pa tudi nadsodišče v Gradcu — z odmero stroškov pečalo po izdaji sodbe najvišjega sodišča, moglo je pri tem vpoštevati edino le napominani oprostilni sodbi, a ne sodbe najvišjega sodišča, to pa glede na pravni značaj ničnostne pritožbe v obrambo zakona.

Predmetna opozicijska tožba je pa vendar iz materialnih razlogov neutemeljena.

Ničnostna pritožba v obrambo zakona ni nikakor pravno sredstvo za posamezni pravni slučaj. V bistvu ima le doktrinaren namen, namreč ta, da služi odločba, ki se ž njo povzroči, za navodilo bodočim odločbam sodišč. Ta njeni pravni znak se ne

pripoznavajo samo v teoriji, ampak tudi v zakonu. Tako določa § 292 k. pr. r., da naj kasacijski dvor, ako smatra, da ima ta pritožba podstavo, izreče, da se je v kazenski stvari, za katero gre, zakon kršil. Ta izrek torej nima praviloma in vobče nikakih posledic za obtoženca. Samo eno edino izjemo dopušča zakon v korist obtoženca. Določba §-a 292 navaja: Ako je bil obtoženec s tako nično sodbo obsojen v kako kazni, prosto je kasacijskemu dvoru, kakor se mu vzvidi, ali da obtoženca oprosti obtožbe, ali da uporabi nanj lažji kazenski stavek ali pa po okolščinah ukaže obnovo proti njemu izvršenega postopanja. — Izjeme je pa vedno restriktivno tolmačiti.

Ako bi se pritrnilo naziranju tožnikovemu, da tu večkrat omenjena sodba najvišjega sodišča vpliva na oprostilni sodbi tako, da je na le-teh dveh sloneči toženčev izvršilni naslov ugasnil, potem bi bilo z logično doslednostjo smatrati obtoženca obsojenim. Le tako bi bilo možno obtožencu odtegniti pravico do povračila stroškov nasproti obtožitelju. Po načelih §-ov 389, 390 in 393 k. pr. r. mora obsojeni obtoženec povrniti zasebnemu obtožitelju stroške, ki jih je le-ta imel, zastopan po pravnem zastopniku; ako se je pa kazensko postopanje, uvedeno vsled zasebne obtožbe drugače končalo, nego li z obsodbo, tedaj je zasebni obtožitelj dolžan povrniti obtožencu stroške za zagovor. Tako urejuje zakon vprašanje o povračilu stroškov pri zasebnih obtožbah.

Iz teh določil bi bilo logično sklepati, da ako se bi radi sodbe najvišjega sodišča smatralo obtoženca J. N. obsojenim, potem ne bi obtoženec mogel zahtevati od tožnika povračila stroškov, ampak moral bi on sedanjemu tožniku povrniti tudi stroške zastopstva v kazenski stvari. Očividno bi bilo to proti jasni zakoniti določbi §-a 292 k. pr. r., ki pravi, da uspeh ničnostne pritožbe v obrambo zakona utegne imeti posledice za obtoženca zgol tedaj, če bi bil uspeh v korist obtoženca, nikakor pa ne, če bi bil njemu na kvar.

Proti zakonu bi bilo torej naziranje, da se bi smatralo J. N.-a vsled sodbe najvišjega sodišča obsojenim. Ta sodba ne more njegove oprostive omajati ali predrugačiti. Ker je pa temu tako, ni ta sodba dejstvo, ki izvršilno zahtevo toženčevo razveljavlja, kakršno ima v mislih § 35 izvrš. r.

Pravice toženca-cesijonarja so s pravicami obtoženca J. N. glede sporne terjatve povsem enake (§ 1394 o. d. z.).

Tožbo je torej bilo zavrniti.

C. kr. deželno sodišče v Ljubljani je na priziv, v katerem se je tožnik skliceval na odločbo c. kr. najvišjega kasacijskega sodišča z dne 24. februarja 1900 št. 2129, češ da imajo odločbe kasacijskega dvora pravni učinek na materialno pravo, z rzsodbo z dne 13. oktobra 1908 Bc III 119/8-4 potrdilo izpodbijano sodbo prvega sodnika.

Razlogi.

Prvi sodnik je stvarni položaj tudi v pravnem oziru povsem pravilno presodil. Z ozirom na prizivna izvajanja se še dodaja, da je po §-u 390 k. pr. r. pri oprostilnih sodbah, izrečenih vsled zasebne obtožbe, zakonita posledica sodbe ta, da mora zasebni obtožitelj povrniti obtožencu vse kazenske stroške; da tozadevni oprostilni sodbi c. kr. okrajnega sodišča v Idriji in c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani nista bili z odločbo kasacijskega sodišča niti razveljavljeni niti spremenjeni, ampak sta ostali pravomočno veljavni v celem obsegu. V prizivu navedena rzsodba c. kr. kasacijskega sodišča od 24. februarja 1900 št. 2129 pa temelji na bistveno drugem dejanskem stanu, kajti tam sta bili sodbi prve in druge stopinje razveljavljeni in obtoženca je najvišje sodišče oprostilo, kar se vse tukaj ni zgodilo.

C. kr. najvišje sodišče je z odločbo z dne 12. januarja 1909 o. št. R v VI 432/8 tožnikovo revizijo zavrnilo.

Razlogi.

Rzsodba prizivnega sodišča ustreza zakonu in se nikakor ne opira na napačen pravni nazor. Zadostuje, da se v tem pogledu zavrne na povsem prikladne razloge obeh nižjih stopinj. Samo glede na revizijska izvajanja, v katerih se prizna izrečno, da je izrek o stroških sestavina kazenske sodbe, se pripominja, da izvršilni naslov za terjatev na stroških, temelji v bistvu vsekakor v omenjenih oprostilnih kazenskih sodbah, in zategadelj se niti ni ozirati na to, da je visokost stroškov določena po neizpodbijanih sklepih. Oprostitev J. N-a. je postala pravno-

močna, tako pa tudi obsoditev zasebnega obtožitelja v povračilo stroškov kazenskega postopanja po zmislu § 390 k. pr. r. Kar torej današnji tožnik plača takih stroškov, tega ne plača brez pravne obveze in če noče plačati prostovoljno, pristojna nasprotniku pravica, uvesti izvršbo po §-u 1 št. 8 izvrš. r.

K. Šturm.



XXII. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

(Konec.)

III. Blagajnik g. dr. Švigelj je podal in obrazložil naslednji

r a č u n

o blagajniški upravi društva »Pravnika« v Ljubljani za čas od 1. januarja do 31. decembra 1908.

A. Denarni promet.

Dohodki:

| | |
|---|--------------------|
| 1. Prebitek iz leta 1907 | 2822 K 23 h |
| 2. plačani zaostanki članarin in naročnin do konca leta 1907 | 1230 » — » |
| 3. za leto 1908 plačane članarine in naročnine | 1508 » — » |
| 4. za leto 1909 (in 1910) naprej plačane članarine in naročnine | 289 » 50 » |
| 5. plačani zaostanki kupnin »Izvršilnega reda« | 6 » — » |
| 6. kupnine za prodani »Izvršilni red« (L. Schwentner, 7 izvod.) | 49 » — » |
| 7. Od knjigarjev: L. Schwentner in R. Drischel plačane naročnine »Slov. Pravnika« | 40 » — » |
| 8. obresti od naložene glavnice (4·70 + 193·84) | 198 » 54 » |
| 9. račun vrnjenega posojila | 1082 » 59 » |
| 10. razni prehajalni dohodki, plačani opomini itd. | 463 » — » |
| skupaj | <u>7688 K 86 h</u> |

Izdatki:

| | |
|--|--------------------|
| 1. Račun »Nar. tiskarne« za tisek »Slov. Pravnika št. 1–12 | 1644 K — h |
| 2. uredniški in sotrudniški honorarji | 1206 » 25 » |
| 3. provizija c. kr. pošto-hranilničnega urada | 3 » 53 » |
| 4. nagrada pobiralcu naročnin | 19 » 70 » |
| 5. knjige | 445 » 75 » |
| 6. časniki | 81 » — » |
| 7. provizija knjigarjem | 22 » 25 » |
| Odnos | <u>3422 K 48 h</u> |